

สภาพปัญหาและความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้และภาคตะวันออก ประเทศไทย

Problems and knowledge need for increasing durian productivity among farmers in Southern and Eastern Thailand

สยามินทร์ ไหมชู¹, เอกพล ทองแก้ว^{1*}, นิติกรณ์ เผือกบัวขาว² และ ปัญญา หมั่นเก็บ¹

Sayamin Maichoo¹, Ekaphon Thongkaew^{1*}, Nitikon Phueakbukhao² and Panya Mankeb¹

¹ สำนักงานบริหารหลักสูตรสหวิทยาการเทคโนโลยีการเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

¹ Office of Administrative Interdisciplinary Program on Agricultural Technology, Faculty of Agricultural Technology, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok, 10520

² บริษัท แพลนท์โพร (ประเทศไทย) จำกัด นครปฐม 73210

² Plantpro (Thailand) Company Limited Nakhon Pathom, 73210

บทคัดย่อ: การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพการปลูกทุเรียนรวมถึงปัญหาในการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ระดับความต้องการความรู้ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในพื้นที่ภาคใต้และภาคตะวันออก โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน จำนวน 130 ราย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 46.45 ปี มีสมาชิกในครัวเรือน 1-5 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์การปลูกทุเรียนมาแล้วเฉลี่ย 10.69 ปี ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตทุเรียนผ่าน Facebook เกษตรกรตัดสินใจปลูกทุเรียนเพราะพื้นที่เหมาะสม ซึ่งเกษตรกรปลูกทุเรียนระยะ 8X8 เมตร ปลูกทุเรียน 16-20 ต้นต่อไร่ ในฤดูกาลที่ผ่านมาเกษตรกรมีรายได้จากการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 2,231,769.23 บาท จากพื้นที่ที่ทุเรียนให้ผลผลิต 1,158 ไร่ และพื้นที่ที่ยังไม่ให้ผลผลิต 512 ไร่ เกษตรกรประสบปัญหาในแต่ละระยะการผลิตแตกต่างกัน โดยช่วงพ่นต้นทำใบ (ค่าเฉลี่ย 3.14) และช่วงสะสมอาหารพบปัญหาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.14 และ 2.83 ตามลำดับ) ขณะที่ช่วงออกดอกและระยะผลพบปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.55 และ 2.42 ตามลำดับ) เกษตรกรมีความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10) ได้แก่ การเตรียมการรับมือปัญหาสภาพอากาศอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) การทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีเพียงประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน มีผลต่อความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยพบว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนน้อยมีความต้องการในการความรู้มากกว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์มาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชของทุเรียน โดยเฉพาะเกษตรกรมือใหม่ที่มีประสบการณ์น้อย เพื่อเป็นการให้ความรู้ในการผลิตทุเรียนที่ถูกต้องซึ่งนำไปสู่ผลผลิตทุเรียนที่มีคุณภาพและการเพิ่มรายได้ของเกษตรกรได้ในอนาคต

คำสำคัญ: ทุเรียน; ปัญหาในการปลูกทุเรียน; ความต้องการความรู้

ABSTRACT: This study aims to investigate the basic information, cultivation conditions, and problems faced by durian farmers, as well as their level of knowledge needs and the factors affecting these needs among durian farmers in the southern and eastern regions of Thailand. Data were collected from 130 durian farmers through structured

* Corresponding author: 5810620027@email.psu.ac.th

Received: date; May 6, 2025 Revised: date; September 19, 2025

Accepted: date; October 27, 2025 Published: date; February 6, 2026

interviews and analyzed using multiple regression analysis. The results revealed that most farmers were female, with an average age of 46.45 years, a household size ranging from one to five members, a bachelor's degree, and an average of 10.69 years of experience in durian farming. Farmers primarily accessed information on durian production through Facebook and decided to cultivate durian due to the suitability of their land. The common planting system was 8x8 meters, with 16–20 trees per rai. In the previous season, farmers earned an average income of 2,231,769.23 THB from durian cultivation, with 1,158 rai under fruit-bearing trees and 512 rai under non-bearing trees. Problems encountered varied across production stages. Farmers reported moderate problems during the recovery and leaf-flushing stage (mean 3.14) and the nutrient accumulation stage (mean 2.83), while problems during the flowering (mean 2.55) and fruiting stages (mean 2.42) were at a lower level. Farmers expressed a high level of knowledge needs regarding increasing durian yield (mean 4.10), particularly in preparing for weather-related challenges (mean 4.18). Hypothesis testing indicated that only durian farming experience significantly influenced farmers' knowledge needs for yield improvement ($p < 0.05$). Specifically, farmers with less experience demonstrated higher knowledge needs compared to more experienced farmers. Therefore, relevant agencies should provide training on durian pest and disease management, especially for novice farmers, to ensure accurate cultivation practices. Such interventions would contribute to higher-quality durian production and increased farmer income in the future.

Keywords: durian; problems in durian cultivation; knowledge need

บทนำ

ทุเรียน ได้ชื่อว่าเป็น “ราชาแห่งผลไม้” เนื่องจากเป็นไม้ผลที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทย โดยสร้างรายได้ไม่ต่ำกว่าแสนล้านบาทต่อปี ในปี 2567 ประเทศไทย มีมูลค่าการส่งออกทุเรียนรวม 4,404.90 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือ 157,506.00 ล้านบาท แบ่งเป็นทุเรียนสด 3,755.70 ล้านเหรียญสหรัฐ มูลค่า 134,852.00 ล้านบาท และทุเรียนแช่เย็นจนแข็ง 649.20 ล้านเหรียญสหรัฐ มูลค่า 22,654.00 ล้านบาท โดยมีอัตราการขยายตัวมูลค่าสูงถึง 1.50 แสนล้านบาท (องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย, 2568) ด้วยคุณภาพของผลผลิตที่โดดเด่นและรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ทำให้ทุเรียนได้รับการยอมรับจากตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดจีน ซึ่งเป็นตลาดหลักสำหรับการส่งออกทุเรียนสดที่มีสัดส่วนถึงร้อยละ 97.40 ของการส่งออกทั้งหมด (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเพชรบูรณ์, 2567) จากการขยายตัวและความนิยมบริโภคทุเรียนที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการปรับตัวของราคาทุเรียนทั้งในตลาดส่งออกและตลาดภายในประเทศและด้วยราคาที่ปรับตัวสูงขึ้น เกษตรกรจึงมีแรงจูงใจในการขยายพื้นที่การเพาะปลูกทุเรียนเป็นจำนวนมาก จากรายงานของรองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่คาดว่าในปี 2568 จะมีจำนวนเนื้อที่ให้ผล 1,265,701 ไร่ โดยเพิ่มขึ้น 127,226 ไร่ หรือร้อยละ 11.18 และมีผลผลิต 1,682,484 ตัน ซึ่งเพิ่มขึ้น 395,436 ตัน หรือร้อยละ 30.72 ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล 1,329 กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้น 198 กิโลกรัมต่อไร่ หรือร้อยละ 17.51 (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร, 2568) โดยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (2567) กล่าวถึงข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่รายงานไว้ว่า 3 จังหวัดแรกที่มีผลผลิตทุเรียนสูงที่สุด คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชุมพร และ จังหวัดระยอง

ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนเกษตรกรจึงมีความจำเป็นต้องมีการดูแลรักษาให้ต้นทุเรียนมีความอุดมสมบูรณ์เพื่อให้พร้อมสำหรับการออกดอกติดผลและมีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อป้องกันผลผลิตเสียหาย แต่เนื่องจากทุเรียนมีศัตรูหลายชนิด และพบโรคระบาดเป็นประจำในพื้นที่ปลูกทุเรียนทั่วไป บางชนิดมีภาวะระบาดรุนแรงเฉพาะในบางพื้นที่และ มีความรุนแรงถึงขั้นทำให้ต้นทุเรียนตายได้ (สำนักงานวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร, 2566) จากรายงานของกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย (2567) พบว่า ในปี 2567 โรคและศัตรูพืชที่สำคัญที่สร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทุเรียน ได้แก่ 1) โรครากเน่าโคนเน่าพบการระบาดและสร้างความเสียหายในพื้นที่ปลูกทุเรียน 4,880.12 ไร่ 2) โรคใบจุดสาหร่าย พบการระบาดในพื้นที่ 856.52 ไร่ 3) โรคราสีชมพู พบการระบาดในพื้นที่ 140.02 ไร่ 4) เพลี้ยไฟระบาดในพื้นที่ 763.79 ไร่ 5) ไรแดง ระบาดในพื้นที่ 623.56 ไร่ และ 6) เพลี้ยจักจั่นฝอย ระบาดในพื้นที่ 915.53 ไร่ และมีพื้นที่ระบาดในจังหวัดจันทบุรีชุมพร และจันทบุรี

อย่างไรก็ตามยังมีเกษตรกรบางส่วนยังขาดความรู้ในบางด้าน เช่น การจัดการศัตรูพืช การให้น้ำที่เหมาะสม หรือการตลาด สอดกับผลการศึกษาของ สุนิสา และคณะ (2565) ที่พบว่าเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนในพื้นที่ตำบลเขาค่าย อำเภอสวี จังหวัดชุมพร มีปัญหา

ด้านการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช โดยพบว่า เกษตรกรมีปัญหาระดับปานกลางในประเด็น ขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดโรคพืช ขาดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช และขาดความรู้เรื่องการจัดการโรคแมลงศัตรูพืช เพราะฉะนั้นการเข้าถึงความรู้ เทคโนโลยีการผลิตและการจัดการโรคและแมลงอย่างถูกต้องตามลักษณะอาการของโรคหรือลักษณะการเข้าทำลายของแมลงศัตรูพืช ชนิดต่าง ๆ ของเกษตรกร เป็นวิธีหนึ่งในการช่วยเพิ่มผลผลิตและยกระดับคุณภาพของทุเรียนให้ตรงตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการ และมีคุณภาพที่สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรสามารถผลิตทุเรียนได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (บริษัท แพลนท์โพร (ประเทศไทย) จำกัด, 2567)

ดังนั้นการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดชุมพร ระยองและจันทบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนมากที่สุด 3 อันดับแรก จะเป็นประโยชน์ต่อบริษัทและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาแนวทางการส่งเสริมความรู้ให้ตรงความต้องการของเกษตรกร อีกทั้งสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการ การปรับปรุงและเทคนิคการปลูกที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยเพิ่มผลผลิตทุเรียนและยกระดับคุณภาพให้ตรงตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการต่อไป

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่ใช้ผลิตภัณฑ์ปุ๋ยและฮอร์โมนพืชจากภาคเอกชนที่ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาวิชาการ หัวข้อ “เพิ่มผลผลิตทุเรียนตามสไตล์ตราคุณ” ทั้งหมดจำนวน 130 ราย แบ่งเป็นเกษตรกรในจังหวัดชุมพร 50 ราย เกษตรกรในจังหวัดระยองและจันทบุรี 80 ราย (บริษัท แพลนท์โพร (ประเทศไทย) จำกัด, 2567) กิจกรรมดังกล่าวมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนโดยนักวิชาการเกษตร ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าภาคเอกชนสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน พัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ และวางแผนการส่งเสริมให้เหมาะสมกับเกษตรกรซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ กิจกรรมนี้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.95–1.00 และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1951) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.898 เป็นค่าที่สามารถนำไปเก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ได้ (Nunnally and Bemstein, 1974)

การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และประมวลผลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา

ตอนที่ 2 สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่พบภายในสวนทุเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการกำหนดมาตรฐานประมาณค่า ตามแบบของลิเคิร์ท (บุญชม, 2560) ดังนี้ คะแนน 5 หมายถึงปัญหาที่พบอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง ปัญหาที่พบอยู่ในระดับมาก คะแนน 3 หมายถึง ปัญหาที่พบอยู่ในระดับปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง ปัญหาที่พบอยู่ในระดับน้อย คะแนน 1 หมายถึง ปัญหาที่พบที่อยู่น้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายโดยการแปลผลตามคะแนนเฉลี่ยดังนี้ (เอกพล และคณะ, 2566)

คะแนน	4.21 - 5.00	หมายถึง	พบปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	3.41 - 4.20	หมายถึง	พบปัญหาอยู่ในระดับมาก
คะแนน	2.61 - 3.40	หมายถึง	พบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	1.81 - 2.60	หมายถึง	พบปัญหาอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1.00 - 1.80	หมายถึง	พบปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการกำหนดมาตรฐานประมาณค่า ตามแบบของลิเคิร์ท (บุญชม, 2560) คือ คะแนน 5 หมายถึง ความต้องการ

ความรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง ความต้องการความรู้ที่อยู่ในระดับมาก คะแนน 3 หมายถึง ความต้องการความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง ความต้องการความรู้ที่อยู่ในระดับน้อย คะแนน 1 หมายถึง ความต้องการความรู้ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายโดยการแปลผลตามคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (เอกพล และคณะ, 2566)

คะแนน	4.21 - 5.00	หมายถึง	ต้องการความรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	3.41 - 4.20	หมายถึง	ต้องการความรู้ที่อยู่ในระดับมาก
คะแนน	2.61 - 3.40	หมายถึง	ต้องการความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	1.81 - 2.60	หมายถึง	ต้องการความรู้ที่อยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1.00 - 1.80	หมายถึง	ต้องการความรู้ที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษาและวิจารณ์

ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร

ผลการศึกษา พบว่าเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นเพศหญิงมากที่สุด (ร้อยละ 56.20) อายุเฉลี่ย 46.45 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 68.50) มีสมาชิกในครัวเรือน 1-5 คน (ร้อยละ 85.40) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 35.40) รองลงมาคือระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 19.20) สอดคล้องกับ เสาวณีย์ และคณะ (2566) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 54.31 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 38.46) จะเห็นได้ว่าเกษตรกรอยู่ในเจนเนอเรชันเอ็กซ์ คือเกิดระหว่างปี พ.ศ. 2507-2519 ปัจจุบันมีอายุระหว่าง 49-59 ปี (เดชาและคณะ, 2557) ที่มีความคุ้นเคยและชอบการเรียนรู้ในรูปแบบการบรรยายที่มีโครงสร้างชัดเจน และเรียนรู้ผ่านการรับข้อมูลมากกว่าการลงมือทำ (Bandara, 2024) และอาจจะส่งผลต่อการเข้าถึงข้อมูลความรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดในการเรียนรู้ของเกษตรกรได้ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน เกษตรกรได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตทุเรียนผ่าน Facebook มากที่สุด (ร้อยละ 38.50) มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนต่ำกว่า 10 ปี (ร้อยละ 72.30) เหตุผลหลักในการปลูกทุเรียน คือพื้นที่เหมาะสม (ร้อยละ 45.40) รองลงมาคือ ทุเรียนมีราคาขายสูง (ร้อยละ 30.00) และปลูกตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตร (ร้อยละ 3.80) จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการปลูกทุเรียน โดยเฉพาะข้อมูลจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตร สอดคล้องกับ ประเสริฐ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรในตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการปลูกทุเรียนคือ ทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีความต้องการของตลาดที่สูง ราคาดีตลอดทั้งฤดูกาลผลิต และเป็นผลไม้เศรษฐกิจมีค่านิยมสูง เกษตรกรมีรายได้จากการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 2,231,769.23 บาท ต่อปี สอดคล้องกับ กลุณณะ (2564) ศึกษาการผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนอำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนใหญ่ส่วนมากมีรายได้ระหว่าง 1,000,001 – 5,000,000 บาท โดยทุเรียนให้ผลผลิตทุเรียนเฉลี่ย 21,859.23 กิโลกรัม/ปี โดยผลผลิตของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงน้อยกว่า 100,000 กิโลกรัม/ปี (ร้อยละ 98.40) (Table 1)

Table 1 Basic information of farmers (N = 130)

Basic information	Number	Percentage
Gender		
Age (Year)		
$\mu=46.45$, $\sigma=12.80$, Min=23.00, Max=80.00		
Status		
Single	38	29.20
Married	89	68.50
Separated	2	1.50
Divorced	1	0.80
Education level		
Below primary	1	0.90
Primary	25	19.20
Lower secondary	18	13.80
Upper secondary	22	16.90
Associate degree/Vocational certificate	15	11.50
Bachelor's degree	46	35.40
Master's degree	3	2.30
Channels for receiving durian news		
Radio station	2	1.50
Television	8	6.20
Agricultural extension officers and Agricultural chemical stores	14	10.80
TikTok	16	12.30
Facebook	40	38.70
Line	50	30.50
Experience in durian cultivation (Year)		
$\mu=10.69$, $\sigma=9.44$, Min= 0.00, Max=50.00		
Reasons for deciding to cultivate durian		
Suitable area for cultivation	59	45.40
High selling price	39	30.00
Continuing from the father	16	12.30
Following relatives, siblings, neighbors	11	8.50
Cultivating according to the agricultural office's recommendations	5	3.80
Number of household members (People)		
$\mu=4.64$, $\sigma=2.49$, Min=1.00, Max=15.00		
Approximate annual income from durian cultivation		
$\mu=2,231,769.23$, $\sigma=3,351,385.79$, Min=0.00 Max=30,000,000.00		
Durian yield (Kilograms/Year)		
$\mu=21859.23$, $\sigma=56,547.19$, Min=0.00, Max=600,000.00		
Average durian price (Baht/Kilogram)		
$\mu=103.68$, $\sigma=44.07$, Min=0.00, Max=220.00		

สภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้วและยังไม่ให้ผลผลิต โดยเกษตรกรเกือบทั้งหมดปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง (ร้อยละ 99.20) ต้นทุเรียนมีอายุเฉลี่ย 14.97 ปี ซึ่งมีพื้นที่ที่ทุเรียนให้ผลผลิตแล้วน้อยกว่า 10 ไร่ (ร้อยละ 89.20) และพื้นที่ที่ทุเรียนยังไม่ให้ผลผลิตน้อยกว่า 15 ไร่ (ร้อยละ 73.80) เกษตรกรปลูกทุเรียนเฉลี่ย 20.81 ต้นต่อไร่ สอดคล้องกับกรมวิชาการเกษตร (2567) ที่อธิบายถึงระยะการปลูกทุเรียนที่เหมาะสม คือควรปลูกในระยะ 8X8 หรือ 10X10 เมตร และควรปลูกในแนวทิศเหนือได้ขวางทางขึ้นลงของดวงอาทิตย์ อย่างไรก็ตามหากเกษตรกรมีพื้นที่จำกัดเกษตรกรอาจจะใช้ระยะแคบกว่าได้ แต่ต้องมีการตัดแต่งกิ่งจัดการทรงพุ่มอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ต้นทุเรียนได้รับแสงอย่างทั่วถึง สามารถสังเคราะห์แสงได้มีประสิทธิภาพ และยังส่งผลทำให้มีการถ่ายเทอากาศที่ดี ลดความเสี่ยงของโรคได้ (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2567) (Table 2)

Table 2 Durian cultivation conditions (N = 130)

Items	Number	Percentage
Durian varieties		
Mon Thong	129	99.20
Chanee	1	0.80
Age of durian tree (Years)		
$\mu=14.97, \sigma=44.07, \text{Min}=2.00, \text{Max}=45.00$		
Planting area per rai that has already yielded results		
Less than 15	90	73.80
16 - 30	28	20.00
More than 30	12	6.20
Planting area that has not yet produced (Rai)		
Less than 10	116	89.20
11 - 20	10	7.70
21 - 30	4	3.10
Durian planting distance (Meters x Meters)		
9X9	23	17.70
8X8	79	60.80
6X6	9	6.90
5X5	6	4.60
4X4	13	10.00
Number of durian trees per rai		
$\mu=20.81, \sigma=3.90, \text{Min}=2.00, \text{Max}=35.00$		

ปัญหาที่พบภายในสวนทุเรียน

ผลศึกษา พบว่าปัญหาในการทำสวนทุเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.74) โดยมีรายละเอียด ดังนี้
 ระยะการพินต้นทำใบ ภาพรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.14) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรพบปัญหาแมลงกลุ่มปากดูด (เพลี้ยไฟ เพลี้ยจักจั่น เพลี้ยไก่อ๊ว) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

ระยะการสะสมอาหาร ภาพรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.83) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรพบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับดังนี้ ทูเรียนแตกใบอ่อนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.15) รองลงมาคือ เพลี้ยระบาดช่วงสะสมอาหาร (ค่าเฉลี่ย 2.77) และน้อยที่สุดคือ ไรแดงระบาดในช่วงสะสมอาหาร (ค่าเฉลี่ย 2.70)

ระยะดอก ภาพรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.55) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรพบปัญหาอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ เพลี้ยไฟเข้าทำลายช่วงดอกบาน (ค่าเฉลี่ย 2.68) นอกนั้นอยู่ในระดับน้อยทั้งหมด

ระยะติดผล ภาพรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.42) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรพบปัญหาอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การแตกใบอ่อน (ค่าเฉลี่ย 3.23) และปัญหาผลทุเรียนบิดเบี้ยว (ค่าเฉลี่ย 2.68) นอกนั้นอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ โรคหนามจิบ (ค่าเฉลี่ย 2.45) โรคหนามแดง (ค่าเฉลี่ย 2.29) และน้อยที่สุด อากาผลเน่า (ค่าเฉลี่ย 2.08)

จะเห็นได้ว่าปัญหาสำคัญที่เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเผชิญในระดับมากคือ แมลงกลุ่มปากดูด (เพลี้ยไฟ เพลี้ยจักจั่น เพลี้ยไก่อ๊ว) ในระยะการฟื้นต้นทำใบ และปัญหา ทูเรียนแตกใบอ่อน ที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสะสมอาหารและระยะผล แสดงให้เห็นว่าการเฝ้าระวังและดูแลสวนทุเรียนเป็นสิ่งที่เกษตรกรต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ธยาอุส และคณะ (2560) ศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนาการปลูกพืชสวน (ทุเรียน) ของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าสภาพปัญหาโดยรวมในด้านโรคและแมลงอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 3.75) โดยเกษตรกรที่ให้ข้อมูลมีสภาพปัญหาในระดับมากที่สุดในพื้นที่ 1) ปัญหาโรคโคนเน่า รากเน่า ผลเน่า มีสภาพปัญหาในระดับปานกลาง คือ 1) ปัญหาโรค และแมลง ศัตรูพืช 2) ปัญหาโรคแอนแทรกคโนส 3) ปัญหาโรคใบจุด ปัญหาโรคใบติด ใบไหม้ ใบร่วง สอดคล้องกับข้อมูลของศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จังหวัดสงขลา (2566) พบว่า โรคสำคัญที่พบในทุเรียนได้แก่ โรครากเน่าโคนเน่า โรคราใบติด โรคราสีชมพู โรคใบไหม้ หรือโรคแอนแทรกคโนส และโรคใบจุดสนิมและจุดสาหร่าย ซึ่งเกิดได้จากหลายปัจจัย ได้แก่ ดินพันธุทุเรียนอ่อนแอ พื้นที่ปลูกทุเรียนไม่เหมาะสม เช่น ดินไม่เหมาะหรือน้ำท่วม ความชื้นสูง ซึ่งเป็นผลมาจากน้ำท่วมขังและระบบการให้น้ำไม่เหมาะสม หรือสวนที่ไม่มีการกำจัดวัชพืช รวมถึงในพื้นที่ปลูกมีเชื้อสาเหตุมีปริมาณมาก ปัญหาด้านโรคและแมลงที่พบ ส่วนสภาพปัญหาในระดับปานกลางนั้นเกษตรกรที่ให้ข้อมูลมีปัญหาในพื้นที่โรคราแป้ง จะเห็นได้ว่าปัจจัยดังกล่าวล้วนมีผลต่อผลผลิตของทุเรียนทั้งสิ้น ดังนั้นเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความรู้เกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้เพื่อการดูแลรักษาต้นทุเรียนให้ได้ผลผลิตที่สูงและมีคุณภาพ ตามลำดับ (Table 3)

Table 3 Problems in durian cultivation (N = 130)

Items	μ	σ	Level	Rank
1. Recovery and Leaf Formation Stage				
1.1 Leaf Feeders (Gold-dust Weevil, Worms)	2.94	1.11	Moderate	4
1.2 Sucking Insects (Thrips, Leafhopper, Psyllids)	3.57	1.07	High	1
1.3 African Red Mite	3.02	1.14	Moderate	3
1.4 Diseases and Fungi	3.05	1.04	Moderate	2
Average	3.14	1.25	Moderate	
2. Nutrient Storage Stage				
2.1 Durian leaves are sprouting	3.15	1.19	Moderate	1
2.2 Aphid infestation during the nutrient accumulation period	2.77	1.15	Moderate	2
2.3 African Red Mite infestation during the nutrient accumulation period	2.70	1.15	Moderate	4
2.4 No Flowers	2.74	1.24	Moderate	3
Average	2.83	0.91	Moderate	
3. Flowering Stage				
3.1 Mealybug outbreak occurs during flowering	2.55	1.07	Low	2
3.2 Thrips destroy the blooming period	2.68	1.04	Moderate	1
3.3 Diseases and fungi (Anthracnose)	2.45	1.18	Low	3
Average	2.55	0.97	Low	
4. Fruit Stage				
4.1 Be in a bud	3.23	1.16	Moderate	1
4.2 Scarlet fever	2.29	1.97	Low	4
4.3 Thrips damage	2.45	1.20	Low	3
4.4 Deformed fruit	2.68	1.48	Moderate	2
4.5 Stunted flesh or Watery core	2.20	1.20	Low	7
4.6 Problems with fruit borer and seed borer infestation	2.24	1.16	Low	5
4.7 Sooty mold	2.22	1.09	Low	6
4.8 Fruit rot	2.08	1.15	Low	8
Average	2.42	0.91	Low	
Grand Mean	2.74	1.01	Moderate	

ความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกร

ผลการศึกษา พบว่าเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 5 ลำดับดังนี้ 1) การเตรียมการรับมือปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (ค่าเฉลี่ย 4.18) อาจจะเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ

เจริญเติบโตของทุเรียน โดยเฉพาะปัญหาฝนตกหนักหรือแล้งซึ่งส่งผลต่อการออกดอกและติดผลของทุเรียน เกษตรกรจึงต้องการความรู้ในการปรับตัวและจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากสภาพอากาศที่ไม่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับ วทนกมล (2566) ที่ได้วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อการผลิตทุเรียนในประเทศไทย พบว่าสภาพภูมิอากาศมีอิทธิพลต่อการผลิตทุเรียน ซึ่งอุณหภูมิเฉลี่ยมีอิทธิพลในเชิงลบต่อการผลิตทุเรียน อุณหภูมิต่ำสุดและสูงสุดเฉลี่ยมีอิทธิพลในเชิงบวก และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการผลิตทุเรียนและความแปรปรวนผลผลิตทุเรียน อาจเป็นเพราะทุเรียนมีความต้องการน้ำแตกต่างกันในแต่ละระยะ ซึ่งปริมาณน้ำส่งผลต่อการพัฒนาผลของทุเรียน แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศทั้งอุณหภูมิและปริมาณน้ำฝน มีผลต่อผลผลิตทุเรียนโดยตรง 2) ปัจจัยสำคัญของการสะสมอาหารเพื่อการออกดอก (ค่าเฉลี่ย 4.15) อาจเป็นเพราะเกษตรกรสังเกตเห็นว่าระยะการสะสมอาหารในต้นทุเรียนเป็นปัจจัยหลักที่กำหนดคุณภาพและปริมาณการออกดอก เกษตรกรต้องการความรู้ในการจัดการธาตุอาหารและการบำรุงต้นทุเรียน เพื่อให้ต้นทุเรียนได้รับอาหารหลักอย่างครบถ้วนและนำไปสู่การสร้างดอกและการออกผลทุเรียนที่สมบูรณ์ (กรมวิชาการเกษตร, 2563) 3) เทคนิคการจัดการแมลงศัตรูทุเรียนที่สำคัญเพื่อป้องกันปัญหาแมลงคือยุง (ค่าเฉลี่ย 4.14) 4) การรู้เท่าทันโรคร้ายในทุเรียน (โรคไฟทอปเทอร่า โรคพูซาเรียม) (ค่าเฉลี่ย 4.12) และ 5) เทคนิคการให้น้ำ (ค่าเฉลี่ยที่ 3.94) จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกษตรกรประสบอยู่ในปัจจุบัน คือ ปัญหาโรคโคนเน่า รากเน่า ผลเน่า โรคแอนแทรคโนส ปัญหาโรคใบจุด ปัญหาโรคใบติด และใบไหม้ ใบร่วงที่มีผลกระทบต่อคุณภาพและปริมาณผลผลิตเป็นอย่างมาก ซึ่งปัญหาสำคัญในระยะปลูก ระยะการให้ผลผลิตก่อนเก็บเกี่ยว และหลังเก็บเกี่ยว (นิพนธ์, 2542) ตามลำดับ (Table 4)

Table 4 Knowledge needs of durian increasing productivity among farmers (N = 130)

Questions	μ	σ	Level	Rank
1. Techniques for preparing durian trees after harvesting	4.11	0.08	High	7
2. Soil management, nutrient management, and enhancing fertilizer efficiency in durian orchards	4.05	0.07	High	9
3. Techniques for watering durian trees	3.94	0.77	High	10
4. Preparing durian trees for flowering	4.12	0.76	High	5
5. Key factors for nutrient accumulation for flowering	4.15	0.73	High	2
6. Techniques for managing key durian pests to prevent insecticide resistance	4.14	0.08	High	4
7. Understanding serious diseases in durian (Phytophthora, Fusarium)	4.12	0.85	High	6
8. Preparing for climate change issues	4.18	0.75	High	1
9. Key factors for high-quality durian production (Flower management, fruit retention management of young leaf emergence)	4.08	0.08	High	8
10. Durian production plan	4.14	0.08	High	3
Average	4.10	0.74	High	

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกร

ก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) เกี่ยวกับภาวะร่วมเส้นตรงหลายตัวแปร (Multicollinearity) โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person’s product moment correlation coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ซึ่งกันในระดับต่ำถึงปานกลาง ตามเกณฑ์วัดระดับ

ความสัมพันธ์ของ ทรงศักดิ์ (2551) พบว่าไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ที่จะทำให้ค่า R^2 เปลี่ยนแปลง เพราะค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่มีค่าสูงเกิน 0.80 ขึ้นไป

จากการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) กำหนดให้ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้จากการผลิตทุเรียน และผลผลิตทุเรียนเป็นตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ส่วนตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่ามีเพียงประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน มีผลต่อความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ซึ่งสามารถพยากรณ์ความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกรได้ร้อยละ 31.3 ($R^2 = 0.313$) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง (Cohen, 1988) โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าเป็นลบ (Table 5) กล่าวคือเมื่อเกษตรกรที่มีประสบการณ์น้อยมีความต้องการในการความรู้มากกว่าเกษตรกรที่มีอายุมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Knowles (1984) ที่เสนอว่าผู้เรียนผู้ใหญ่มีความต้องการเรียนรู้มากขึ้นเมื่อขาดประสบการณ์หรือทักษะเฉพาะด้าน ในกรณีนี้ เกษตรกรที่มีประสบการณ์น้อยย่อมมีช่องว่างของความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตทุเรียน จึงมีความต้องการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพการผลิตของตนเอง ดังนั้นภาครัฐหรือหน่วยงานส่งเสริมการเกษตรควรพิจารณาออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหรือกิจกรรมส่งเสริมความรู้ที่มุ่งเน้นกลุ่มเกษตรกรที่มีประสบการณ์น้อยเป็นเป้าหมายหลัก เพื่อให้สามารถปิดช่องว่างของความรู้และเพิ่มศักยภาพการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ในทางลบของประสบการณ์กับความต้องการความรู้ อาจสะท้อนถึงลักษณะของ Dunning-Kruger Effect ในบางส่วน โดยเกษตรกรที่มีประสบการณ์มากอาจมีความมั่นใจในความรู้ของตนเองจนละเลยการแสวงหาความรู้ใหม่หรือแนวทางปฏิบัติที่ทันสมัย (Kruger & Dunning, 1999) ดังนั้น การพัฒนาองค์ความรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีควรคำนึงถึงการวางแผนให้เหมาะสมกับทั้งกลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยและกลุ่มที่มีประสบการณ์มาก เพื่อลดความเสี่ยงของการยึดติดกับแนวปฏิบัติแบบเดิมที่อาจไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือความต้องการของตลาดในปัจจุบัน ส่วนปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้จากการผลิตทุเรียน และผลผลิตทุเรียน ไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจสะท้อนว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความรู้เชิงปฏิบัติ (Practical Knowledge) มากกว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล เนื่องจากความสามารถในการเพิ่มผลผลิตเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยทักษะจากประสบการณ์ตรงและความรู้ที่เฉพาะเจาะจงกับบริบทพื้นที่และสภาพสวนตนเองเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Rogers (2003) ที่ชี้ว่าการตัดสินใจยอมรับหรือแสวงหานวัตกรรมของเกษตรกรขึ้นอยู่กับความรู้ประโยชน์เชิงสัมผัสและบริบทส่วนบุคคลเป็นหลัก มากกว่าคุณลักษณะพื้นฐานทั่วไป

Table 5 Factors affecting the knowledge need for increasing the durian productivity of farmers

Independent variables	b	Std. Error	Bata	t	p-value
Constant	4.284	.475	.035	9.024	.000
Gender (Dummy)	.052	.136	-.085	.381	.704
Age	-.005	.006	.062	-.789	.432
Married status (Dummy)	.099	.149	-.021	.665	.507
Education level (year of study)	-.004	.019	.002	-.198	.843
Channels for receiving durian news (Dummy)	.001	.043	-.239	.020	.984
Experience in durian cultivation	-.019	.008	.040	-2.285	.024*
Number of household members	.059	.137	.068	.433	.666
Annual Income from durian cultivation	.020	.029	.119	.704	.483
Durian yield	2.625E-8	.000	.056	1.125	.263
R = 0.313, R² = 0.098, SE_{est} = 0.73265, F = 6.692, Sig.F=1.289, Durbin Watson =2.081					

* p<0.05

สรุป

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรีได้รับข่าวสารการผลิตทุเรียนทาง Facebook มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 10.69 ปี เหตุผลในการตัดสินใจปลูกทุเรียนเนื่องจากพื้นที่เหมาะสม มีรายได้จากการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 2,231,769.23 บาทต่อปี และขายผลผลิตทุเรียนได้ราคาเฉลี่ย 103.68 บาท/กิโลกรัม พันธุ์ทุเรียนที่ปลูกเป็นพันธุ์หมอนทอง โดยมีอายุเฉลี่ย 14.97 ปี โดยมีระยะปลูกมากที่สุด 8x8 เมตร ปัญหาที่พบในการสวนทุเรียนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกรภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการความรู้ในการเพิ่มผลผลิตทุเรียนของเกษตรกร คือประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน โดยพบว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนน้อยมีความต้องการในการความรู้มากกว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์มาก ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่งแมลงประเภทปากดูดและโรคเชื้อรา การรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ และเทคนิคการจัดการน้ำในสวนทุเรียน นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้คำปรึกษาและสนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และเน้นเกษตรกรมือใหม่ที่มีประสบการณ์น้อยเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก เพื่อให้เกษตรกรรุ่นใหม่ได้รับความรู้ในการผลิตทุเรียนที่ถูกต้องและสามารถช่วยแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรได้อย่างทันที่ อันจะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย. 2567. รายงานสถานการณ์ศัตรูไม้ผล. แหล่งข้อมูล: https://ppsf.doae.go.th/wp-content/uploads/2024/04/SUMFruit-tree_pest_2567_04_10.pdf. ค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2568.

กรมวิชาการเกษตร. 2563. การจัดการธาตุอาหารและการให้ปุ๋ยทุเรียน. แหล่งข้อมูล: การผลิตทุเรียนภาคใต้ตอนล่างn.pdf. ค้นเมื่อ 18 กันยายน 2568.

- กรมวิชาการเกษตร. 2567. การจัดการการผลิตทุเรียนเพื่อรองรับภัยธรรมชาติ. แหล่งข้อมูล: <https://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2024/11/การจัดการการผลิตทุเรียนเพื่อรองรับภัยธรรมชาติ.pdf>. ค้นเมื่อ 10 เมษายน 2568.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. การปลูกทุเรียนระยะแคบ. แหล่งข้อมูล: การปลูกทุเรียนระยะแคบ.pdf. ค้นเมื่อ 19 กันยายน 2568.
- กฤษณะ จันทะนารักษ์. 2564. การผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนอำเภอเมือง จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- ทรงศักดิ์ ภูศรีอ่อน. 2551. การประยุกต์ใช้ SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. ประธานการพิมพ์. กภาพสินธุ์. เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล, กฤษยา นุ่มพญา, จีราภา นวลลักษณ์ และชนพัฒน์ ปลื้มบุญ. 2557. การศึกษาเงินเนอเรชั่นเอ็กซ์และเงินเนอเรชั่นวายในมุมมองคุณลักษณะของตนเองและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของเงินเนอเรชั่นอื่น. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์. 36. 1-17.
- ธยาอุส ขอเจริญ, สุทัศน์ ประทุมแก้ว และสมปอง ทิพย์สมบัติ. 2560. กระบวนการพัฒนาการปลูกพืชสวน (ทุเรียน) ของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ. แหล่งข้อมูล: [http://mcuir.mcu.ac.th:8080/jspui/bitstream/123456789/365/1/2560-165นายธยาอุส ขอเจริญ.pdf](http://mcuir.mcu.ac.th:8080/jspui/bitstream/123456789/365/1/2560-165นายธยาอุส%20ขอเจริญ.pdf). ค้นเมื่อ 10 เมษายน 2568.
- นิพนธ์ วิสารทานนท์. 2542. โรคทุเรียน. ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ พลัส ทรี มีเดียม, กรุงเทพฯ.
- บริษัท แพลนท์โพร (ประเทศไทย) จำกัด. 2567. แหล่งข้อมูล: <https://www.plantpro.co.th/>. ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2567.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2560. การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น. กรุงเทพฯ.
- ประเสริฐ บัวทอง. 2560. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกทุเรียนของเกษตรกรในตำบลอ่างศิระ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. ชุมพร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- พัชรา บำรุง และกฤษณา เจริญมุล. 2566. ความต้องการในการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน จังหวัดจันทบุรี. เกษตรพระวรุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 20: 81-88.
- วทนกมล มณีขัติย์. 2566. การวิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อการผลิตทุเรียนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร. 2568. สรุปข้อมูลการผลิตและประมาณการผลผลิตผลไม้ปี 2568 (ข้อมูลเอกภาพ). แหล่งข้อมูล: https://edoc.doe.go.th/datafruit_68.pdf. ค้นเมื่อ 19 กันยายน 2568.
- ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จังหวัดสงขลา. 2566. โรคทุเรียนและการป้องกันกำจัด. แหล่งข้อมูล: <https://esc.doe.go.th/wpcontent/uploads/2024/01/%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%84%E0%B8%97%E0%B8%B8%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B3%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%94.pdf>. ค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2568.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเพชรบูรณ์. 2567. แนวโน้มการส่งออกทุเรียนไทยกับความท้าทายด้านโลจิสติกส์ แหล่งข้อมูล: <https://phetchabun.moc.go.th/th/content/category/detail/vid/112/iid/56177>. ค้นเมื่อ 15 เมษายน 2568.
- สำนักงานวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช กรมวิชาการเกษตร. 2566. โรคทุเรียน. กรมส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ.
- สุนิสา ช่วยสุข, นารินทร์ สีระสาร และบำเพ็ญ เขียวหวาน. 2565. การส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลเขาค่าย อำเภอสวี จังหวัดชุมพร. Journal of Roi Kaensarn Academi. 7: 334-352.
- เสาวณีย์ เล็กบางพง, ภัคสุดา คุ่มกุมาร, ธริยา ลายทิพย์ และบุษยามาศ ดวงจันทร์. 2566. ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช. การพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 13: 13-19.

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. 2567. ผ่านมากกว่า 100 ปี อัยากรู้ไหม "ทุเรียน" ปลุกที่ไหนบ้าง ?.

แหล่งข้อมูล: <https://www.thaipbs.or.th/now/infographic/338>. ค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2568.

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. 2568. "ทุเรียน" ยังครองแชมป์ส่งออก 2 เดือนนำรายได้เข้าไทยกว่า 4

พันล้านบาท. แหล่งข้อมูล: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/350503>. ค้นเมื่อ 15 เมษายน 2568.

เอกพล ทองแก้ว, อภิญา รัตนไชย, เสาวณีย์ เล็กบางพง ,ประจักษ์ เทพคุณ และภุชภุณี วิทยาพัฒนานุรักษ์ รักษาศิริ. 2566. ปัจจัยที่มี

อิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมงานพะภาคใต้ครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ สาขา

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 10: 220-238.

Bandara, G. R. D. C. D. 2024. Generational differences in learning and development preferences at ABC apparel company, Sri Lanka. <https://doi.org/10.30574/ijrsra.2024.13.1.1767>.

Cohen, J. 1988. Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd Edition). Lawrence Erlbaum Associates.

Cronbach, L. J. 1951. Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*. 16: 297–334.

Knowles, M. S. 1984. The adult learner: A neglected species (3rd Edition). Gulf Publishing.

Kruger, J., and D. Dunning. 1999. Unskilled and unaware of it: How difficulties in recognizing one's own incompetence lead to inflated self-assessments. *Journal of Personality and Social Psychology*. 77: 1121–1134.

Nunnally, J. C., and I. H. Bernstein. 1994. The assessment of reliability. *Psychometric Theory*. 3: 248-292.

Rogers, E. M. 2003. Diffusion of innovations (5th Edition). Free Press.